

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 70)

Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner ve 2 Arkadaşının 21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 12.10.1988 Tarihli ve 3478 Sayılı Kanun ile Değiştirilen Ek 1 inci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın 21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/367, 2/22, 2/200)

T.C.

Başbakanlık

13.3.1992

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-269/01770

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 4.3.1992 tarihinde kararlaştırılan "Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GENEL GEREKÇE

1111 sayılı Askerlik Kanunu, 1927 yılında yürürlüğe konulmuştur. Anılan Kanun birçok maddesi, gelişen ihtiyaçlara göre bugüne kadar çeşitli tarihlerde değişikliğe uğramasına rağmen, artan nüfus, günümüzün sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeleri ve Silahlı Kuvvetlerin yeniden yapılanması ve modernizasyonu çalışmaları sonucu insan gücüne duyulan ihtiyacın değişik boyutlar kazanması karşısında, ihtiyaca cevap verecek şekilde düzenlenmesi gereği ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Halen, aile fertleriyle birlikte yaklaşık üç milyon vatandaşımız, işçi, işveren, bir meslek veya sanat erbabı sıfatıyla yabancı ülkelerde bulunmakta ve bu miktar toplam nüfusumuzun yaklaşık yirmide birine tekabül etmektedir. Bu durum ise, bu vatandaşlarımızla ilgili özel bazı yasal düzenlemelerin yapılmasını gerektirmekte ve yurt dışında bulunan vatandaşlarımızla ilgili olarak özellikle çifte tabiiyetli olanlar ile dövizle askerlik durumunda bulunanların askerlik sorunlarının yeniden ele alınmasını ve çözümlenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu amaçla hazırlanan Tasarı ile; çifte tabiiyetli vatandaşlarımızın askerlik durumlarına çözüm getirmekte, dövizle askerlik uygulamasına ilişkin hükümler daha fazla bir kitlenin yararlanması maksadıyla kolaylaştırılarak, iki aylık temel askerlik eğitimi bir aya indirilmekte, 32 olana yararlanma yaş sınırı 38 yaşa çıkarılmakta, yaş sınırını geçirmiş olanlara geçici maddelerle dövizle askerlikten yararlanma imkânı sağlanmakta, çeşitli nedenlerle vatandaşlıktan çıkarılmış olanlara, vatandaşlığa alınmaları halinde dövizle askerlikten yararlanma imkânı verilmekte, yurt dışında bulunan ve askerlik işlemleri için yurda gelmek zorunda olan ağır sağlık özürlülerin, yurda gelmelerine gerek kalmaksızın yurt dışında almış oldukları raporlara göre askerlik işlemlerinin sonuçlandırılması sağlanmakta, dövizle askerlik kapsamı dışında olarak askerlik hizmetine tabi olanların erteleme yaş sınırı 32'den 38'e çıkarılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa göre, yurt dışında bulunan ve buldukları ülke vatandaşlığını da kazanan Türk vatandaşları, Türkiye'de askerlik mükellefiyetine tabi tutulmaları durumunda olup, bu mükellefiyetlerini yerine getirmeyenler hakkında 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununa göre vatandaşlıktan çıkarılma işlemi yapılmaktadır.

Bu durum, Türkiye ile maddî ve manevî bağlarını kesmek istemeyen vatandaşlarımızın çeşitli mağduriyetlerine neden olduğu gibi, Türkiye'nin uluslararası plandaki siyasal ve ekonomik sorunların çözümüne olan katkılarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu madde ile, yukarıda adı geçen Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenerek, yurt dışında bulunan ve buldukları ülke vatandaşlığını da kazanan vatandaşlarımıza, Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenecek esaslara göre isteğe bağlı olarak, askerliklerini 38 yaşına kadar erteleme, yabancı ülkede askerlik yapmış olmaları halinde ise Türkiye'de askerlik mükellefiyetinden muaf tutulma imkânı sağlanmaktadır.

Madde 2. — Yürürlükteki Kanunda, bedel miktarının, her yıl Bütçe Kanunuyula belirleneceği hükme bağlanmıştır. 1111 sayılı Askerlik Kanununun 10 uncu maddesinin (2) numaralı bendinde yapılan düzenlemeyle, bu miktarın dövizle askerlik uygulamasında öngörülen bedelin yarısının karşılığı Türk Lirası olarak ödenmesi esası getirilmekte, böylece her yıl tespit edilecek bedel miktarının Bütçe Kanunuyula gündeme gelmesi önlenmekte ve bedel ödemelerinde istikrar sağlanmaktadır.

Aynı maddenin (13) numaralı bendinde yapılan düzenleme ile de harp okullarından ilişkili kesilenlerden bilahare yüksek tahsil yapanlara da, harp okulunda geçirmiş oldukları sürenin üçte birinin muvazzaf askerlik hizmetinden sayılması imkânı verilmekte ve bu suretle 1076 sayılı Kanuna tabi olanlarla 1111 sayılı Kanuna tabi olanlar arasındaki eşitsizlik giderilmektedir.

Madde 3. — 1960-1980 yılları arasında yurdumuzdan yabancı ülkelere olan büyük bir işçi göçü sonucunda, sayıları tahminen üç milyona ulaşan vatandaşlarımız bu ülkelerde yerleşmiş durumdadırlar. Bunların askerlik çağına gelen çocuklarında yoğun miktarda sağlık problemleri ve arızaların olduğu yapılan başvurulardan anlaşmakta, bir çoğunun hastalık ve sağlık özürlüleri nedeniyle yurda dönmeleri mümkün olamadığından, bunlar, askerlik mevzuatı nedeniyle vatandaşlıktan çıkartılmaya kadar varan işlemlere maruz kalmaktadırlar.

1111 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinde yapılan düzenleme ile, bu gibilerin yabancı ülkelerdeki elçilik veya konsolosluklar aracılığı ile muayenelerinin yaptırılması sonucu alacakları raporlar üzerinden askerlik işlemlerinin kararlaştırılması esası öngörülmek suretiyle, yurt dışındaki vatandaşlarımıza ve ailelerine kolaylık sağlanmaktadır.

Madde 4. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin (G) fıkrasında yapılması öngörülen düzenleme ile, yürürlükteki maddede 32 olan erteleme yaş sınırı 38'e çıkartılarak Kanunun ek 1 inci maddesinde yer alan yaş sınırı ile paralellik sağlanmakta, erteleme için aranan "yabancı ülkelerde oturma veya çalışma izninden" birine haiz olarak çalışıyor olmak yeterli görülmekte ve böylece, her iki iznin birden alınmasının yarattığı güçlüklerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, işçiler dışındaki yükümlülere de 38 yaşına kadar ertelenme imkânı tanımak suretiyle, erteleme süresi bakımından işçilerle diğer yükümlüler arasındaki farklılık kaldırılmaktadır.

Madde 5. — Günümüzdeki sosyal ve ekonomik şartlar, vatandaşlarımızın yabancı ülkelerde çalışmalarını ve yerleşmelerini zorunlu hale getirmiştir.

Doğu-Batı bütünleşmesi, Doğu Avrupa ülkelerinden Batı Avrupa'ya ucuz ve büyük işçi göçünü de beraberinde getirmiş, esasen sınırlı iş alanlarına bunların yerleştirilmesi sonucu, Türk işçilerinin bir bölümü işsiz kalmıştır. Bunun yanısıra, sanayilerinde otomasyonlarını gerçekleştirmiş olan Batı Avrupa ülkeleri, çeşitli bahanelerle Türk işçilerini işten çıkartarak ülkemize dönmeye zorlamaktadırlar. Öne sürülen bahaneler arasında, vatandaşlarımızın askerlik hizmetlerini yapmak için talep ettikleri izin süresi önemli bir yer tutmaktadır.

Kanunun ek 1 inci maddesinde yapılan düzenleme ile, gerçek hak sahiplerinin dövizle askerlikten yararlanabilmelerini teminen başvuru için öngörülen en az bir yıl yurt dışında bulunma şartı üç yıla, yararlanma ve temel askerlik eğitimi için öngörülen yaş sınırı da 32'den 38'e çıkartılmakta ve yıllık izin süreleri göz önüne alınarak iki ay olan temel askerlik eğitimi süresi bir aya indirilmektedir.

Madde 6. — Kanunun ek 3 üncü maddesinde yapılan düzenleme ile, dövizle askerlikle ilgili olarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenmesi öngörülen hususlar arasına; celp, sevk, eğitim, izin, sağlık işlemleri de dahil edilmektedir.

Madde 7. — Bu madde ile, 1111 sayılı Kanuna dört geçici madde eklenerek, ek 1 inci maddede yapılan değişikliklerle paralellik sağlanmaktadır. Buna göre, anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yurt dışında bulunanlardan daha önce 32 olan yaş sınırı da geçirmiş veya Türk vatandaşlığından çıkartılmış olmaları sebebiyle ek 1 inci maddeden yararlanma imkânı bulunmayanlara, yaş sınırına bakılmaksızın ve diğer şartları taşımaları kaydıyla dövizle askerlikten yararlanma imkânı tanınmakta, ayrıca 40 yaşını doldurmuş bulunan vatandaşlarımızın istekleri halinde 15.000 Alman Markını defaten ödemeleri kaydıyla temel askerlik eğitiminden muaf tutulmaları sağlanmakta, daha önce çeşitli sebeplerle dövizle askerlik kapsamı dışına çıkarılmış olanlara yeni düzenlemelere paralel olarak dövizle askerlikten yeniden yararlanma imkânı öngörülmektedir.

Madde 8. — Yürürlük maddesidir.

Madde 9. — Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1111 Sayılı Askerlik Kanunu'nun bir maddesinin değiştirilmesi ile ilgili Kanun teklifimiz ekte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Yücel Seçkiner
Ankara

Mustafa Kalemli
Kütahya

Mümin Gençoğlu
Bursa

GEREKÇE

1. 1111 Sayılı Askerlik Kanunu'nun 12.10.1988 ve 3478 Sayılı Kanun ile değiştirilen Ek 1 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarına göre Dövizle Bedelli Askerlik süresi (2) ay, erteleme yaşı ise (32)'dir.

2. Bilindiği gibi Dövizle Bedelli Askerlik hizmetinden yararlanan yükümlüler, yabancı ülkelerde oturmakta olan veya çalışma iznine sahip ve Kanunda öngörülen şartları taşıyan vatandaşlarımızdır. Askerlik hizmetini Anavatan'da yapmak üzere çalışmakta oldukları işyerlerinden izin alarak gelmekte ve askerlik hizmeti sonunda da geri dönmektedirler. Bu yükümlülerden bir kısmı geri dönüşlerinde işlerini kaybetmekte veya kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

3. Bu hizmete tabi tutulan vatandaşlarımızın büyük bir kısmı buldukları yabancı ülkede doğmuş ve o ülkenin kültürünün etkisinde kalarak büyümüş vatandaşlarımızdır. Bazılarının Türkiye hakkında bilgileri ya çok az veya hiç yoktur. Bazıları da Türkçeyi bilmemektedirler. Bu nedenlerle yükümlülere hizmetleri süresince, temel askerlik eğitimi yanında genel kültür mahiyetinde konferanslarla Türkiye'yi tanıtıcı konferanslar verilmek suretiyle Türkiye ve Türk kültürü ile ilişkilerinin devamı sağlanmaya ve Türkiye'yi buldukları ülkelerde tanıtacak ve hak ve çıkarlarımızı savunacak şekilde yetiştirilmeye çalışılmaktadır.

4. Dövizle Bedelli Askerlik erteleme yaşı 32'dir. Bu hizmetten yararlanan yükümlülere askerî gereklerden ziyade (3) ncü maddede dile getirilen görüş ve gerekçeler çerçevesinde bir eğitim programı uygulanmaktadır. Bu vatandaşlarımız terhislerini müteakip bir daha silah altına da alınmayacaklardır. Bu nedenle erteleme yaşının arttırılması bir sorun olmayacaktır.

5. Bu nedenlerle Dövizle Bedelli Askerlik süresinin (2) aydan (1) aya indirilmesi, erteleme yaşının (40)'a çıkarılması; yükümlülerin hizmet bitimi sonunda işlerini kaybetme ihtimalini ortadan kaldıracak veya azaltabilecek, yurtdışındaki vatandaşlarımızın beklentilerini karşılayarak rahatlamalarını ve daha fazla vatandaşımızın hizmetten yararlanmasını sağlayabilecektir. Yapılacak değişiklik Silahlı Kuvvetlerimiz yönünden bir sorun yaratmayacaktır.

ANKARA MİLLETVEKİLİ YÜCEL SEÇKİNER VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 12.10.1988 Tarihli ve 3478 Sayılı Kanun ile Değiştirilen Ek 1 nci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 12.10.1988 Tarihli ve 3478 Sayılı Kanun ile değiştirilen Ek 1 nci Maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Oturma veya çalışma iznine sahip olarak, en az bir yıl süre ile yabancı bir ülkede işçi, işveren sıfatıyla veya herhangi bir meslek veya sanatı icra etmek üzere bulunan, 1111 Sayılı Askerlik Kanunu ile 1076 sayılı Yedek Subay ve Yedek Askerî Memurlar Kanununa tabi yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte bağlı buldukları konsolosluklar aracılığıyla askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 10 000 Batı Alman markı veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru tarihinden başlayarak 40 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri ve bir aylık temel askerlik eğitimine tabi tutulmaları suretiyle, vatan ödevini yerine getirmiş sayılırlar.

Ödemeler, yönetmelikte belirtilen para cinsinden ve 10 000 Batı Alman markının karşılığı olmak kaydı ile, yükümlünün bulunduğu ülkenin parası ile yapılır. Alman markı dışında olup da uluslararası para piyasalarında diğer paralara serbestçe çevrilebilir olan paraların miktarı ise her malî yılbaşında o malî yılbaşındaki çapraz kurlar esas alınarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından tesbit ve ilân olunur.

Yukarıda belirtilen döviz miktarını yarısına kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Millî Savunma Bakanlığı yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Işlay Saygın
İzmir

GEREKÇE

1111 Sayılı Askerlik Kanunu'nun 12.10.1988 ve 3478 Sayılı Kanun ile değiştirilen Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre Dövizle Bedelli Askerlik süresi (2) ay olarak belirtilmiştir.

Bilindiği gibi Dövizle Bedelli Askerlik Hizmetinden yararlanan yükümlüler, yabancı ülkelerde oturmakta olan veya çalışma iznine sahip ve Kanunda öngörülen şartları taşıyan vatandaşlarımızdır. Askerlik hizmetini Anavatan'da yapmak üzere çalışmakta oldukları işyerlerinden izin alarak gelmekte ve askerlik hizmeti sonunda da geri dönmektedirler. Bu yükümlülerden bir kısmı geri dönüşlerinde işlerini kaybetmekte veya kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu hizmete tabi tutulan vatandaşlarımızın büyük bir kısmı buldukları yabancı ülkede doğmuş ve o ülkenin kültürünün etkisinde kalarak büyümüş vatandaşlarımızdır. Bazılarının Türkiye hakkında bilgileri ya çok az veya hiç yoktur. Bazıları da Türkçeyi bilmemektedirler. Bu nedenlerle yükümlülere hizmetleri süresince, temel askerlik eğitimi yanında genel kültür mahiyetinde konferanslarla Türkiye'yi tanıtıcı konferanslar verilmek suretiyle Türkiye ve Türk kültürü ile ilişkilerinin devamı sağlanmaya ve Türkiye'yi buldukları ülkelerde tanıtacak ve hak ve çıkarlarımızı savunacak şekilde yetiştirilmeye çalışılmaktadır.

Bu nedenlerle Dövizle Bedelli Askerlik süresinin (2) aydan (1) aya indirilmesi yükümlülerin hizmet bitimi sonunda işlerini kaybetme ihtimalini ortadan kaldıracak veya azaltabilecek, yurtdışındaki vatandaşlarımızın beklentilerini karşılayarak rahatlamalarını ve daha fazla vatandaşımızın hizmetten yararlanmasını sağlayabilecektir. Yapılacak değişiklik Silahlı Kuvvetlerimiz yönünden bir sorun yaratmayacaktır.

İZMİR MİLLETVEKİLİ İŞILAY SAYGIN'IN TEKLİFİ

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci maddesine 3478 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle eklenen birinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Oturma veya çalışma iznine sahip olarak, en az bir yıl süre ile yabancı bir ülkede, işçi, işveren sıfatıyla veya herhangi bir meslek veya sanatı icra etmek üzere bulunan, 1111 sayılı Askerlik Kanunu ile 1076 sayılı Yedeksubay ve Askeri Yedek Memurlar Kanununa tabi yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte bağlı buldukları konsolosluklar aracılığıyla askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 10 000 Batı Alman Markı veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru tarihinden başlayarak 32 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri ve bir aylık temel askerlik eğitimine tabi tutulmaları suretiyle, vatan ödevini yerine getirmiş sayılırlar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/367, 2/22, 2/200

Karar No. : 15

26.3.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner ve 2 Arkadaşının, 21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 12.10.1988 Tarihli ve 3478 Sayılı Kanun ile Değiştirilen Ek 1 inci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın, 21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci Maddesinin Birinci Fıkralarının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi; Komisyonumuzun 26.3.1992 tarihli 7 nci Birleşiminde, Millî Savunma Bakanı, teklif sahipleri ve Millî Savunma ve Maliye ve Gümrük Bakanlığı temsilcilerinin de iştirakiyle, birbirleriyle ilgili olduklarından İttüdüğün 36 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca birleştirilerek incelenip görüşülmüştür.

Gerek tasarıda gerekse tekliflerde; dövizle bedelli askerlik süresinin 2 aydan 1 aya indirilmesi, erteleme yaşının (2/22) esas numaralı teklifle 32'den 40'a, tasarı ile 32'den 38'e çıkarılması öngörülmüş,

Tasarı ile ayrıca, Dövizle bedelli askerlik uygulamasına ilişkin hükümlerin daha fazla kitlenin yararlanması maksadıyla kolaylaştırılması, bu cümleden olarak;

Çifte tabiiyetli vatandaşlarımızın tabiiyetinde buldukları ülkede askerlik yapmış olmaları halinde Türkiye'de bu mükellefiyetten muaf tutulmaları, çeşitli nedenlerle dövizle bedelli askerlik hakkını yitirmiş olanlara bu hakkın yeniden tanınması.

Bedelli askerlikte ödenecek bedelin, dövizle askerlik için tespit edilecek miktarın yarısı karşılığı Türk Lirası olması ve

Harp okullarından ilişiği kesilip de 1076 sayılı Kanuna tabi olmuş yükümlülerin, bu okullarda geçirdikleri sürelerin üçte birini muvazaflık hizmetlerinden sayılması;

Amaçlanmıştır.

Tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra tasarı ve teklifler Komisyonumuzca da benimsenmiş, mahiyeti itibariyle teklifleri de kapsayan ve daha kapsamlı olan tasarı görüşmelerinde esas alınarak maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 2 nci maddeye bağlı (2) numaralı bendin ikinci fıkrası; 1111 sayılı Kanunun bedelli askerlikle ilgili hükmünü işletilebilmek amacıyla tasarı metninden çıkarılmış, aynı çerçeve maddeye bağlı (13) numaralı bent kapsamına, Gülhane Askeri Tıp Akademisinden veya Türk Silahlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite veya yüksek okullardan ilişiği kesilenler de dahil edilerek 1076 sayılı Kanuna tabi yükümlüler arasında eşitlik sağlanmış ve bu bentte sayılan yükümlülerin temel askerlik eğitimine tabi tutulduktan sonra bent hükmünden istifade etme şartı getirilmiş, 2 nci madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Tasarının 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 7 nci maddesi, bu maddeye bağlı;

Geçici 29 uncu madde aynen,

Geçici 30 uncu madde, vatandaşlığa alınmak üzere yetkili mercilere başvurmak için tanı-
nan "bir" yıllık süre "iki" yıl olarak değiştirilmek suretiyle,

Geçici 31 inci madde, madde hükmünden istifade edeceklerin ne kadar sürede nasıl baş-
vuracakları ve öngörülen bedeli nasıl ödeyeceklerinin açıklığa kavuşturulması amacıyla değiş-
tirilerek,

Geçici 32 nci madde aynen,

Kabul edilmiş, Tasarıya müstakil bir geçici madde eklendiğinden, herhangi bir tereddüde
mahal vermemek için 7 nci maddenin çerçevesi değiştirilerek, bu madde ile 1111 sayılı Kanuna
dört geçici madde eklendiği belirtilmiştir.

Tasarıya eklenmesi kabul edilen geçici madde ile de; mevcut birikimi gidermek ve bir de-
faya mahsus olmak üzere; 1076 ve 1111 sayılı kanunlara tabî olup Kanunun yürürlüğe girdiği
tarihe kadar askerliğini herhangi bir nedenle süresi içinde yapmamış bulunan ve 30 yaşından
gün almış veya daha büyük olan yükümlülerin, istekleri halinde, bedel ödeyerek askerlik hiz-
metini yapabilmeleri imkânı getirilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 8 ve 9 uncu maddeleri de Komisyonumuzca aynen
kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Baş-
kanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü
<i>Baki Tüğ</i>	<i>Mustafa Kaçmaz</i>
Ankara	Van
Kâtip	Üye
<i>M. Sabri Güner</i>	<i>Celal Kürkoğlu</i>
Kars	Adıyaman
Üye	Üye
<i>Abuzer Tanrıverdi</i>	<i>Ethem Keleşçi</i>
Adıyaman	Afyon
Üye	Üye
<i>Yücel Seçkiner</i>	<i>Ali Karataş</i>
Ankara	Antalya
Üye	Üye
<i>Mehmet Cemal Öztaylan</i>	<i>Asım Kaleli</i>
Balıkesir	İçel
Üye	Üye
<i>Mukadder Başegmez</i>	<i>Gurhan Çelebican</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>İsmail Safa Giray</i>	<i>Nezhat Çobanoğlu</i>
İstanbul	İzmir
Üye	Üye
<i>Tevfik Diker</i>	<i>Faruk Saydam</i>
Manisa	Manisa
Üye	Üye
<i>Cevat Ayhan</i>	<i>Naif Güneş</i>
Sakarya	Siirt
Türkiye Büyük Millet Meclisi	(S. Sayısı : 70)

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/367, 2/22, 2/200

Karar No. : 32

17.4.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca kabul edildikten sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner ve iki arkadaşı tarafından hazırlanarak 11.12.1991 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 12.10.1988 Tarihli ve 3478 Sayılı Kanun İle Değiştirilen Ek 1 inci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi" ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın tarafından hazırlanarak 24.2.1992 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununun Ek 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi" Başkanlıkça, önhavalesi uyarınca gönderildiği "Millî Savunma Komisyonu'nda birbirleriyle ilgisi nedeniyle, İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi gereğince birleştirilerek görüşüldükten sonra, Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuzun 15.4.1992 tarihli 33 üncü birleşiminde, Hükümeti temsilen Millî Savunma Bakanının başkanlığında, Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, 1111 Sayılı Askerlik Kanunu, 1927 yılında yürürlüğe girmiş ve zaman içerisinde birçok maddesi, gelişen ihtiyaçlara göre değişikliklere uğramıştır. Günümüzde, nüfuzumuzda meydana gelen artış, ülkemizin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısındaki gelişmeler ile Silahlı Kuvvetlerimizin, yeniden yapılanması ve modernizasyonu çalışmaları sonucu, insan gücüne duyulan ihtiyacın değişik boyutlar kazanması gibi nedenlerle anılan Kanunda yeniden düzenlemelere gidilmesi gereği ortaya çıkmış ve bunun neticesinde hazırlanan tasarı ile çifte tabiiyetli vatandaşlarımızın askerlik durumlarına, açıklık getirilmesi, döviz karşılığı askerlik uygulaması ve bu kesimler için temel eğitim süresinin kısaltılması gibi hususlar öngörülmektedir.

Komisyonumuzda, Dövizle askerlik uygulamasına ilişkin 1111 sayılı Askerlik Kanununda hükümlerin daha fazla sayıda bir kitlenin yararlanması maksadıyla kolaylaştırılmasının yerinde olduğu, vatani görevlerini yerine getirmek amacıyla yurtdışında işinden izin alarak gelen işçilerimizin dönüşlerinde zaman zaman işini kaybetmek tehlikesi ile karşı karşıya kaldıkları dikkate alındığında temel eğitimin 2 aydan 1 aya indirilmesinin isabetli olduğu, bir takım nedenlerle askerlik yaşı sınırını geçmiş olanlarla vatandaşlıktan çıkarılmış olanların tekrar vatandaşlığa kabulleri halinde dövizle askerlikten yararlandırılmalarının isabetli olduğu ifade edilirken; Dövizle askerlikte bedelin ödenmesinde neden Alman Markının esas alındığı, yabancı ülkelerde askerlik görevini yapanların askerlikten muaf tutulmasının mahsurlu olacağı, ne kadar mükellefin bu haktan yararlanacağı gibi sorular sorulmuştur. Hükümet adına yapılan açıklamada ise, Dövizli askerlik uygulamasına geçildiğinden bu yana, müracaat edenlerin sayısının 126 681'e ulaştığı, ve bunlardan 116 927 kişinin Dövizli askerlik hakkından yararlandığı, yararlananların yaklaşık % 75 civarındaki bölümünü Almanya'da çalışan işçilerimizin teşkil ettiği, bu nedenle bedel tespitinde Alman Markının esas alındığı, ayrıca bugün yurtdışında çalışan vatandaşlarımızın orada doğup büyüyen veya 18 yaş öncesinde yurtdışına çıkarak oranın vatandaşlığına geçenlerin de, o ülkede askerlik görevlerini yapmaları ve bunu belgelerle tevsik etmeleri halinde, Türkiye'de de askerliklerini yapmış kabul edilecekleri, ayrıca yaş sınırının 38'e çıkarıldığı, bütün bunların ülkesi ile maddî ve manevî bağlarını kesmek istemeyen vatandaşlarımızın mağduriyetlerini önleyeceği ifade edilmiştir.

Yapılan bu açıklamalardan sonra, tasarı Komisyonumuzca da benimsenerek "Millî Savunma Komisyonu" metni esas alınmak suretiyle maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Millî Savunma Komisyonu Metninin "1111 Sayılı Askerlik Kanunu"nun 10 uncu maddesinin "2" ve "13" numaralı bentlerini değiştiren Çerçeve 2 nci maddesinin "2" numaralı bendinin sonuna, tasarıda bulunduğu haldé Millî Savunma Komisyonu metninde yer almayan "saklı yoklama kaçağı veya bakaya durumunda bulunanlar ihtiyaç fazlası kapsamına alınmazlar" ibaresi genel hüküm niteliğinde olduğundan metne yeniden ilave edilmiş, ayrıca "13" numaralı bendinde yer alan "... (GATA).." ibaresi "Gülhane Askerî Tıp Akademisi" ibaresinden sonra gelecek şekilde redaksiyona tabî tutulmuş, "Geçici Madde" ise madde ile getirilen imkânlardan kanun yayımı tarihinde durumları uygun olanlar yararlanırken bir iki gün farkıyla bu imkândan yararlanma olanağı bulamayacak olanların bir nevi mağduriyetleri söz konusu olacağından olaya daha objektif yaklaşılmasını teminen 31 Aralık 1992 tarihine kadar durumları getirilen imkânlara uygun olanların yararlanabilmelerini teminen değişiklik yapılmış, ayrıca bu tarihte 40 yaşını tamamlamış olanlara da Geçici 29 uncu maddenin 2 nci fıkrasında öngörülen 15 000 Alman Markı ödemeleri karşılığında temel askerlik eğitiminden muafiyet tanınmasını içeren bir fıkra ilavesiyle ve Geçici madde Geçici 33 olarak yeniden düzenlenmiş bu suretle Çerçeve 7 nci maddede yer alan "dört geçici madde" ibaresi "beş geçici madde" şeklinde düzeltilerek madde kabul edilmiştir.

Çerçeve 1, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 8 ve 9 uncu maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili	Sözcü
<i>İrfan Gürpınar</i>	<i>Mahmut Öztürk</i>
Kırklareli	Aksaray
Kâtip	Üye
<i>Haydar Oymak</i>	<i>Veli Andaç Durak</i>
Amasya	Adana
Üye	Üye
<i>Mehmet Nedim Budak</i>	<i>Cengiz Altınkaya</i>
Ankara	Aydın
Üye	Üye
<i>Hüseyin Balyalı</i>	<i>Melih Pabuççuoğlu</i>
Balıkesir	Balıkesir
Üye	Üye
<i>Necmi Hoşver</i>	<i>Yılmaz Ovalı</i>
Bolu	Bursa
Üye	Üye
<i>Neyfel Şahin</i>	<i>Adnan Keskin</i>
Çanakkale	Denizli
Üye	Üye
<i>M. Haluk Müftüler</i>	<i>Nihat Matkap</i>
Denizli	Hatay

Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel
Üye
Timurçin Savaş
Adana
Üye
Rıfat Serdaroğlu
İzmir
Üye
Abdullah Gül
Kayseri
Üye
Ekrem Pakdemirli
Manisa

Üye
Nami Çağan
İstanbul
Üye
Z. Selçuk Maruflu
İstanbul
Üye
İbrahim Kumaş
Tokat
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Hasan Peker
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 21.6.1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun değişik 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek esaslara göre; yurt dışında doğan ve ikamet edenler ile kanunî rüşd yaşına kadar yabancı bir ülkeye gitmiş olanlardan buldukları ülke vatandaşlığını da kazanan Türk vatandaşları, talepleri halinde, durumlarına uyan ve Kanunun öngördüğü askerlik statülerinden biri içerisinde askerlik mükellefiyetlerini 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar yerine getirebilirler veya tabiiyetinde buldukları diğer ülkede askerlik yapmış olduklarını belgelemek kaydıyla mükellefiyetlerini yerine getirmiş sayılırlar. Bunların 38 yaş sonuna kadar askerlikleri ertelenmiş kabul edilir.

MADDE 2. — 1111 sayılı Kanunun değişik 10 uncu maddesinin (2) ve (13) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. O yıl askere alınacakların tamamı, mevcut celp sistemine uygun olarak temel askerlik eğitime tabi tutulur. Her celp döneminde eğitim merkezlerine sevk edilen miktar Genelkurmay Başkanlığınca belirlenenden fazla ise; ihtiyaç fazlası olan yükümlüler, temel askerlik eğitimini müteakip, o yılın 1 Ocak tarihindeki T. C. Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak, dövizle askerlik için tespit edilen miktarın yarısının karşılığı Türk Lirası bedel ödemek veya istekte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmak suretiyle askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.

Saklı, yoklama kaçağı veya bakaya durumunda bulunanlar ihtiyaç fazlası kapsamına alınmazlar.”

“13. Harp okullarından ilişiği kesilenlerin bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır ve bu sürenin muvazaf askerlik hizmetini karşılaması halinde yedeğe geçirilirler.”

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1111 sayılı Kanunun değişik 10 uncu maddesinin (2) ve (13) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. O yıl askere alınacakların tamamı, mevcut celp sistemine uygun olarak temel askerlik eğitimine tabi tutulur. Her celp döneminde eğitim merkezlerine sevk edilen miktar Genelkurmay Başkanlığınca belirlenenden fazla ise; ihtiyaç fazlası olan yükümlüler, temel askerlik eğitimini müteakip, o yılın 1 Ocak tarihindeki T. C. Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak, dövizle askerlik için tespit edilen miktarın yarısının karşılığı Türk Lirası bedel ödemek veya istekte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmak suretiyle askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.”

13. Harp Okulları ile (GATA) Gülhane Askerî Tıp Akademisinden veya Türk Silahlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite veya yüksek okullardan ilişkisi kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır. Fakat bu yükümlüler mutlaka temel askerlik eğitimini yaparlar. Eğitimi tamamladıktan sonra okulda geçen süreden kazandığı süreler ilave edilerek askerlik hizmet süresi hesap edilir ve yükümlülüğünü tamamladığında yedeğe geçirilirler.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Millî Savunma Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1111 sayılı Kanunun değişik 10 uncu maddesinin (2) ve (13) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. O yıl askere alınacakların tamamı, mevcut celp sistemine uygun olarak temel askerlik eğitimine tabi tutulur. Her celp döneminde eğitim merkezlerine sevk edilen miktar Genelkurmay Başkanlığınca belirlenenden fazla ise; ihtiyaç fazlası olan yükümlüler, temel askerlik eğitimini müteakip, o yılın 1 Ocak tarihindeki T. C. Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak, dövizle askerlik için tespit edilen miktarın yarısının karşılığı Türk Lirası bedel ödemek veya istekte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmak suretiyle askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.

Saklı, yoklama kaçağı veya bakaya durumunda bulunanlar ihtiyaç fazlası kapsamına alınmazlar.”

“13. Harp Okulları ile Gülhane Askerî Tıp Akademisinden (GATA) veya Türk Silahlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite veya yüksek okullardan ilişkisi kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır. Fakat bu yükümlüler mutlaka temel askerlik eğitimini yaparlar. Eğitimi tamamladıktan sonra okulda geçen süreden kazandığı süreler ilave

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — 1111 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 26. — Çağrılan kişilerden köy ve mahallelerinde veya ilçelerinin diğer bir köy ve mahallesinde bulunanlar ilçeleri merkezinde, ilçeleri sınırları içinde bulunmayanlar, buldukları yerin ilçe merkezinde toplanacak askerlik meclisinde, yabancı ülkelerde bulunanlar buldukları yerin elçilik ve konsolosluklarında nüfus cüzdanı ve bir okulda okumuşlarsa öğrenim durumlarını gösterir okul idarelerinden verilen öğrenim durum belgesi ile bizzat bulunmaya mecburdurlar. Bizzat bulunamayacak derecede hastalık veya arızası olanlarla hapiste, tutuklu veya orta veya yüksek öğrenimde olup henüz okullarını bitirmemiş olanlar, hastalıkları veya arızaları hakkında usulüne uygun rapor veya okumakta oldukları okullardan verilmiş veya elçilik ve konsolosluklardan onaylı öğrenim durumlarını gösterir belge göndermeye ve hapisliklerinin veya tutukluluklarının nedenini bildirmeye, askerlik şubeleri ve elçilik veya konsolosluklar da bu husustan haber verilmiş olsun olmasın ihtiyar meclis ve heyetlerinden ve sair kişilerden ve ilgili kurumlardan yapılacak işlemleri sormaya ve askerliklerini bu sorgu neticesine ve muayenelerine göre kararlaştırmaya mecburdurlar.

İlçeleri dışındaki askerlik şubelerine ve elçilik veya konsolosluklara gidenlerin yapılan yoklamaları, bekletilmeksizin yerli askerlik şubelerine, varsa rapor ve öğrenim belgeleri ve hapislik veya tutukluluk nedenleri ile birlikte bildirilir ve bu gibilerin askerlikleri bu bilgilere göre kararlaştırılır.

Askerliğe elverişli olmadıklarını öne sürerek buldukları yabancı ülkelerdeki elçilik veya konsolosluklara başvuruların sağlık muayeneleri, elçilik veya konsolosluklar tarafından uygun görülen resmî hastanelerde yaptırılır ve bu muayene sonucu alacakları raporlar elçilik veya konsolosluklar tarafından onaylanarak, Millî Savunma Bakanlığına gönderilir. Bunların askerlik işlemleri, Millî Savunma Bakanlığı tarafından raporları üzerinde yapılacak inceleme sonucu kararlaştırılır. Bu kararlara itiraz halinde, yurt içindeki askeri hastanelerde yaptırılacak muayene sonucu verilecek raporlara göre işlem yapılır. Askerliğe elverişli olmadıklarına karar verilenlerden askerliğe elverişli oldukları şikâyet veya ihbar edilenlerin durumları, Millî Savunma ve Dışişleri Bakanlıkları tarafından müştereken mahallinden araştırılır, araştırma sonucu askerliğe elverişli olduklarına kanaat getirilenler, yurt içinde tam teşekküllü askeri hastanelere sevk edilerek, sağlık kurulları tarafından verilecek raporlara göre kesin işleme tabi tutulurlar.”

MADDE 4. — 1111 sayılı Kanununun 35 inci maddesinin (G) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(G) Oturma veya çalışma iznine sahip olarak işçi, işveren veya bir meslek ya da sanat mensubu sıfatı ile yabancı ülkelerde bulunan yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgeler ile bağlı buldukları Türk konsolosluklarına başvurmaları halinde, bunların son yoklama, celp ve sevk gibi her türlü askerlik işlemleri; iki yılda bir yenilenmek kaydıyla, 38 yaşlarını tamamladıkları yılın sonuna kadar Millî Savunma Bakanlığınca ertelenebilir.

Ertelene şartlarını haiz olmadıkları anlaşılanlar veya ertelene sebebi ortadan kalkanlarla kendi istekleriyle ertelene hakkından vazgeçenlerin ertelemeleri iptal edilerek, askere sevkleri sağlanır.”

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

edilerek askerlik hizmet süresi hesap edilir ve yükümlülüğünü tamamladığında yedeğe geçirilirler.”

MADDE 3. — Millî Savunma Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millî Savunma Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 5. — 1111 sayılı Kanunun değişik ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 1. — Oturma veya çalışma iznine sahip olarak işçi, işveren sıfatıyla veya bir meslek ya da sanatı icra ederek, en az üç yıl süre ile fiilen yabancı ülkelerde bulunan 1111 sayılı Askerlik Kanunu ile 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar Kanununa tabi yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte bağlı buldukları Türk konsoloslukları aracılığıyla askerlik şubelerine başvurmaları halinde; 10 000 Alman Markı veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru tarihinden itibaren 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri ve bir aylık temel askerlik eğitimine tabi tutulmaları kaydıyla muvazzaf askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar. Bunlardan 38 yaşında başvuranlar; belirtilen dövizin tamamını başvuru sırasında defaten öderler. 38 yaşından önce başvuranlar ise, öngörülen döviz başvuru sırasında defaten ödeyebilecekleri gibi, dörtte birini başvuru sırasında, kalanını 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar olan süre içinde ödeyebilirler.

Yukarıda belirtilen döviz miktarını yarısına kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Alman Markı dışında diğer paralarla yapılacak ödemelerin miktarı, her yıl başındaki çapraz kurlar esas alınarak, Millî Savunma Bakanlığınca tespit ve ilan edilir.

Dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak üzere yaptıkları başvuruları kabul edilen yükümlülerden; gereken şartları taşımadıkları anlaşılanlar, ödemeleri gereken yabancı ülke parasını yönetmelikte belirtilen sürelerle uygun ödemeyenler, belirtilen yaş sınırı sonuna kadar temel askerlik eğitimini yapmayanlar, ücret veya maaşları yurt içinden transfer edilenler, yabancı ülkelerde resmî bir görevle bulunanlar, dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak için gereken yükümlülüklerinin devamı süresince toplam olarak her takvim yılının yarısından fazlasını yurt içinde geçirenler, yurda kesin dönüş yapanlar, istekleriyle vazgeçenler, askerliğe elverişsiz oldukları tespit edilenler; Millî Savunma Bakanlığınca dövizle askerlik hizmeti kapsamından çıkartılarak, durumlarına uygun askerlik işlemine tabi tutulurlar.

Yükümlülerin ödemiş oldukları dövizler; dövizle askerlik hizmeti kapsamından çıkartılmaları halinde tabi oldukları statüde askerlik hizmetini tamamladıktan sonra, temel askerlik eğitimi sırasında veya daha önce ölmeleri veya askerliğe elverişsiz hale gelmeleri halinde ise hemen kendilerine, vekillerine veya kanunî mirasçılarına iade tarihindeki kurdan Türk Lirası olarak yurt içinde gösterecekleri banka hesabına ödenir.

Temel askerlik eğitimini tamamladıktan sonra ölen, askerliğe elverişsiz hale gelen veya yükümlülüklerini tamamladıktan sonra vazgeçenlere geri ödeme yapılmaz.

Savaş veya savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi halinde, bu Kanuna tabi yükümlülerin askerlik hizmetlerini yerine getirmek üzere silah altına alınmalarının esasları Bakanlar Kurulunca belirlenir.”

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 5. — Millî Savunma Komisyo-
nu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edil-
miştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 6. — 1111 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 3. — Bu Kanunda belirtilen esaslara göre dövizle askerlik hizmetinden istifade edebilecek veya edemeyecek yükümlüler ile ilgili şartlar, ödeme işlemleri, toplanan dövizin kullanılması, celp, sevk, eğitim, izin, sağlık, özlük hakları, geçici ve kesin terhis işlemleri, geri ödeme ile ilgili işlemler, hizmet hesabı, olağanüstü hallerde göreve çağırma, beyan edilen belge ve bilgilerin doğruluğunun araştırılması, yurt içinde ve yurt dışında yürütülen faaliyetlerin denetlenmesi usulleri ile diğer işlemler, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.”

MADDE 7. — 1111 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 29.** — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 38 yaşını doldurdıkları halde, henüz asker edilmemiş bulunan ve ek 1 inci maddedeki şartları taşıyanlar, iki yıl içinde durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte konsoloslukları aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları ve öngörülen döviz defaten ödemeleri ve temel askerlik eğitimini yapmaları halinde, muvazzaf askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 40 yaşını tamamlamış olanlar, 15 000 Alman Markı veya karşılığı yönetmelikte belirtilen yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri halinde, temel askerlik eğitimine tabi tutulmazlar ve haklarında adli takibat yapılmaz.

GEÇİCİ MADDE 30. — 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesi gereğince Türk vatandaşlığını kaybettirilmelerine Bakanlar Kurulunca karar verilmiş olanlardan; bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde vatandaşlığa alınmak üzere yetkili mercilere başvurular, Türk vatandaşlığına kabulleri tarihini müteakip bir yıl içinde müracaat ettikleri takdirde ve ek 1 inci maddedeki şartları taşımaları ve öngörülen döviz başvuru sırasında defaten ödemeleri kaydıyla, geçici 29 uncu madde hükümlerinden yararlanırlar.

GEÇİCİ MADDE 31. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihler önce ek 1 inci maddede öngörülen yükümlülükleri yerine getirmemeleri sebebiyle dövizle askerlik hizmeti kapsamından çıkartılmış olanlar, başvurmaları halinde, bu Kanun hükümlerinden yararlandırılırlar.

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — 1111 sayılı Kanuna aşağı-
daki dört geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 29. — Tasarının geçi-
ci 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen
kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 30. — 403 sayılı Türk
Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesi ge-
reğince Türk vatandaşlığını kaybettirilmelerine
Bakanlar Kurulunca karar verilmiş olanlar-
dan; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren
iki yıl içinde vatandaşlığa alınmak üzere yet-
kili mercilere başvurular, Türk vatandaşlığına
kabulleri tarihini müteakip bir yıl içinde mü-
racaat ettikleri takdirde ve ek 1 inci madde-
deki şartları taşımaları ve öngörülen dövizi
başvuru sırasında defaten ödemeleri kaydı-
yla, geçici 29 uncu madde hükümlerinden ya-
rarlanırlar.

GEÇİCİ MADDE 31. — Bu Kanunun
yürürlüğe girdiği tarihten önce ek 1 inci mad-
dede öngörülen yükümlülükleri yerine getir-
memeleri sebebiyle dövizle askerlik hizmeti
kapsamından çıkartılmış olanlar, Kanunun
yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde
konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubeleri-
ne başvurmaları ve öngörülen dövizi defaten
ödemeleri halinde, bu Kanun hükümlerinden
yararlandırılırlar.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 6. — Millî Savunma Komisyo-
nu metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 7. — 1111 sayılı Kanuna aşağı-
daki beş geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 29. — Millî Savunma
Komisyonu metninin Geçici 29 uncu madde-
si aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 30. — Millî Savunma
Komisyonu metninin Geçici 30 uncu madde-
si aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 31. — Millî Savunma
Komisyonu metninin Geçici 31 inci maddesi
aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 32. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci maddede öngörülen diğer şartları taşıyanlar hakkında, yabancı ülkelerde en az üç yıl bulunma şartı bir yıl olarak uygulanır.”

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

GEÇİCİ MADDE 32. — Tasarının geçici 32 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte saklı, yoklama kaçağı, bakaya durumunda veya tecilli olan veya herhangi bir nedenle askerliğini süresi içinde yapmamış bulunan ve 30 yaşından gün almış veya daha büyük olan 1076 ve 1111 sayılı Kanunlara tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 1111 sayılı kanunun bedel ödeyerek askerlik hizmetini yapmaya ilişkin hükümlerinden yararlanırlar.

Bedelin ödenme usul ve esasları ve uygulama ile ilgili diğer hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında adli takibat yapılmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

GEÇİCİ MADDE 32. — Millî Savunma Komisyonu metninin Geçici 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 33. — 31 Aralık 1992 tarihine kadar saklı, yoklama kaçağı, bakaya durumunda veya tecilli olan veya herhangi bir nedenle askerliğini süresi içinde yapmamış bulunan ve 30 yaşından gün almış veya daha büyük olan 1076 ve 1111 sayılı Kanunlara tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 1111 sayılı Kanunun bedel ödeyerek askerlik hizmetini yapmaya ilişkin hükümlerinden yararlanırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve 31.12.1992 tarihinde 40 yaşını tamamlamış olanlar 15 000 Alman markı veya karşılığı yönetmelikte belirtilen yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri halinde temel askerlik eğitimine tabi tutulmazlar.

Bedelinin ödenme usul ve esasları ve uygulama ile ilgili diğer hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında adli takibat yapılmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

T. Akşol

Devlet Bakanı

O. Külercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı V.

Y. Töpçü

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

İ. Téz

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı V.

E. Ceyhan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpçü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 8. — Millî Savunma Komisyo-
nu metninin 8 inci maddesi aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 9. — Millî Savunma Komisyo-
nu metninin 9 uncu maddesi aynen kabul edil-
miştir.

